

Gebiedsontwikkeling Dongeradielen

Samen komen we verder

Lange perioden met veel neerslag, lokale hoosbuien of juist lange droge perioden. Ons klimaat verandert en we krijgen vaker met extremen in het weer te maken. Wetterskip Fryslân werkt daarom aan een klimaatbestendige inrichting van haar beheergebied. We moeten voldoende water kunnen bergen en afvoeren in natte perioden en ook meer water kunnen vasthouden voor droge perioden.

Door gaswinning daalt de bodem. Dit heeft effecten op het watersysteem. Met het maken en uitvoeren van een gebiedsplan wil de gebiedscommissie deze effecten op het watersysteem compenseren of herstellen. Het belangrijkste effect is het verlies aan waterberging, terwijl er dus juist meer bergingsruimte nodig is. Maar het kan ook andere effecten hebben; bijvoorbeeld voor het functioneren van duikers of andere kunstwerken. Vanuit de gebiedscommissie werken we aan deze wateropgaven. Samen met de streek maken we een gebiedsplan voor een toekomstbestendig watersysteem.

Zo is er een enquête gehouden die ruim 50 agrariërs hebben ingevuld. Dit geeft een goed beeld van de knelpunten die zij ervaren. In deze nieuwsbrief leest u er meer over. De gebiedscommissie hoort graag welke ideeën er leven in de streek over de mogelijkheden voor meer waterberging. En misschien kunnen we door een slimme aanpak ook meerdere doelen realiseren; bijvoorbeeld vertragen van verzilting of verbeteren van de waterkwaliteit. En kansen benutten voor recreatie, natuur, landschap en cultuurhistorie.

Bodemdaling is nadelig voor het watersysteem. Dat is een gegeven. Een gebiedsproces biedt echter ook kansen om met elkaar goed na te denken over de toekomst van een gebied. Welke uitdagingen komen op het gebied af? Hoe richten we het watersysteem zo in dat er een goed perspectief is voor landbouw, natuur en recreatie? Ik ben blij dat zoveel mensen daarover willen meedenken. De kennis zit bij de gebruikers van het gebied. Samen komen we verder.

Gerben de Boer, Lid dagelijks bestuur Wetterskip Fryslân en lid gebiedscommissie

Wat is er de afgelopen tijd gebeurd?

Sinds de laatste bijeenkomst afgelopen maart wordt volop gewerkt. In deze nieuwsbrief vertellen we u graag over waar we achter de schermen zoal aan werken:

- Enquête onder agrariërs
- Schetsen en planning
- Grondaankopen

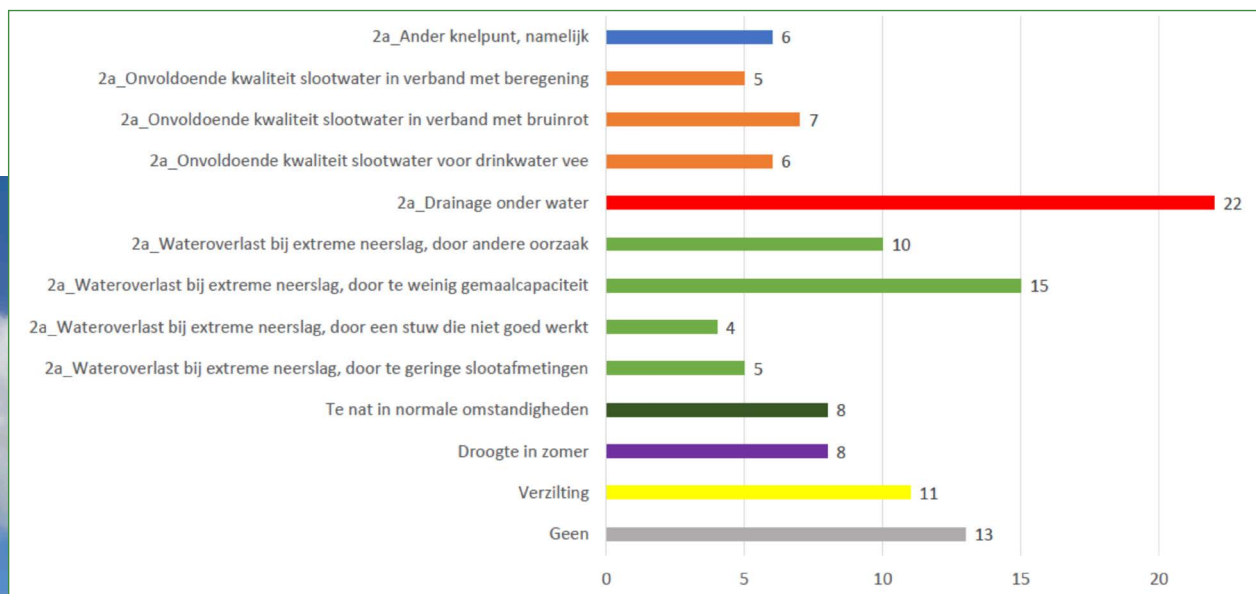
Enquête onder agrariërs

In het voorjaar verstuurden we een enquête naar 278 agrariërs in het plangebied met vragen over het watersysteem en de bedrijfsvoering. We hebben 53 enquêtes ingevuld teruggekregen. Een mooie respons.

De respondenten werd gevraagd naar de belangrijkste knelpunten in het watersysteem en hoe die opgelost zouden kunnen worden. Het vaakst genoemd werden: wateroverlast bij extreme neerslag en uitlopen van drainage die onder water staan. Als oplossingen droeg men onder meer aan: het vergroten van (polder)gemaalcapaciteit en het verbreden van watergangen.

De aangeleverde informatie gebruiken we bij het maken van het uiteindelijke gebiedsplan. Een samenvatting van de opmerkingen staat op de projectwebsite www.fryslan.nl/dongeradielen.

Overzicht respons knelpunten watersysteem

Schetsen en planning

Op 25 maart jongstleden presenteerden we in Eanjum de wateropgaven in de Dongeradielen waar de gebiedscommissie aan werkt. De kernopgave is: herstel en/of compensatie van de effecten van bodemdaling door gaswinning op het watersysteem. Daarnaast onderzoeken we kansen om het watersysteem klimaatbestendiger te maken.

De gebiedscommissie is nu bezig mogelijke oplossingen voor de wateropgaven te verzamelen en de kansen voor klimaatadaptatie in beeld te brengen. Daarvoor gebruiken we vier principes:

1. Water en bodem zijn sturend: oplossingen volgen uit de logica van het landschap, in plaats van alleen technische maatregelen te gebruiken.
2. Vanuit de zorg voor voedselproductie en natuurbehoud zetten we in op duurzaam behoud van landbouwgrond en natuurgebieden.
3. Oplossingen dragen bij aan een toekomstbestendig watersysteem dat beter om kan gaan met extreme weersomstandigheden.
4. Landschappelijke kernkwaliteiten worden behouden en waar mogelijk versterkt.

Vanuit deze vier basisprincipes schetsen we concrete maatregelen. We gebruiken onder andere de uitkomsten van de eerder genoemde vragenlijst onder agrariërs. Ideeën voor oplossingen zijn bijvoorbeeld:

- Beter benutten van de huidige bergingsruimte door meer water vast te houden op hoge gronden.
- Water omleiden, om gebieden met wateroverlast te ontzien (bijvoorbeeld met een 'bypass').
- Extra bergingsruimte creëren door watergangen te verbreden op overheidsgrond of landbouwgrond.
- Concentreren van wateroverlast in de laagste gebieden (overloop- of retentiegebieden).
- Schade afkopen bij de inrichting van overloop/retentiegebieden.

Dit soort ideeën schetsen we op een kaart van het gebied. Bijvoorbeeld het idee om overheidsgrond (bermen) te gebruiken om waterberging in sloten te vergroten. We zoeken nu uit waar dat zou kunnen en hoeveel waterberging dat oplevert.

De gebiedscommissie is ook benieuwd naar ideeën die er in de streek zijn. We bereiden daarom bijeenkomsten voor om concrete oplossingen voor de wateropgaven te bespreken. Dat doen we waarschijnlijk in kleine bijeenkomsten, per deelgebied. We verwachten die bijeenkomsten begin 2025 te kunnen houden. Hierover ontvangt u later meer informatie.

Na die bijeenkomsten verwachten we een eerste voorstel van watermaatregelen in het gebiedsplan te kunnen maken, mogelijk in meerdere varianten. Op basis daarvan onderzoeken we welke kansen dat biedt voor bijvoorbeeld recreatie, natuur, landschap en cultuurhistorie. Ook daarbij betrekken we de streek weer, onder andere door gesprekken met de betrokken organisaties. Daarna werken we in 2025 en 2026 het plan samen met de streek stap voor stap verder uit.

Grondaankopen

De afgelopen tijd heeft de provincie Fryslân voor de gebiedsontwikkeling Dongeradielen een melkveehouderij bij Ezumazijl en een aantal percelen land-

bouwgrond langs de Lauwersseewei bij Eanjum aangekocht. De aankopen worden ingezet in de gebiedsontwikkeling. Op welke manier dat het beste kan, moet blijken uit de plannen die de gebiedscommissie samen met de streek gaat maken.

De provincie gaat de aangekochte gronden in kortdurende pacht uitgegeven tot het moment dat de gronden nodig zijn voor de gebiedsontwikkeling. Over de toekomst van de opstallen van de melkveehouderij wordt de komende periode een besluit genomen. In de tussentijd beheert de provincie de gebouwen.

Afhankelijk van de uiteindelijke maatregelen in het gebiedsplan wordt duidelijk hoeveel grond er nodig is om het plan te kunnen realiseren.

Meer weten?

Heeft u vragen over gebiedsontwikkeling Dongeradielen en/of wilt u de nieuwsbrief digitaal ontvangen? Dan kunt u de provincie Fryslân telefonisch bereiken op telefoonnummer 058 - 292 59 25, of een mail sturen naar provincie@fryslan.frl.